NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje

davica, tetanus, oslovski kašelj, hemofilus influence tipa b, otroška paraliza, hepatitis B

CEPLJENJE
OSNOVNE INFORMACIJE

1. Zakaj je potrebno cepljenje proti davici, tetanusu, oslovskemu kašlju, hemofilusu influence tipa b, otroški paralizi in hepatitisu B (DTP+Hib+IPV+hepB)?

Davico, tetanus, oslovski kašelj in okužbo s hemofilusom influence tipa b povzročajo bakterije (večina teh izloča močne strupe), otroško paralizo in hepatitis B pa virusi. Davica, oslovski kašelj, otroška paraliza, okužba s hemofilusom influence tipa b in hepatitis B se prenašajo z osebe na osebo. Bacil tetanusa, ki je prisoten v zemlji, pride v telo pri poškodbah, ranah.

DAVICA
Je bolezen dihalnih poti, pri kateri se pojavijo bolečine v žrelu. V žrelu, grlu in sapniku lahko nastanejo membranske obloge, ki ovirajo dihanje. Bolezen lahko povzroči tudi druge zaplete, kot so motnje srčnega ritma, odpoved srca, ohromelost in smrt.

TETANUS
Tetanus je bolezen, ki prizadene živčni sistem. Za bolezen so značilni mišični krči, od krča žvekalnih mišic do generaliziranih krčev po celem telesu. Prizadeti so lahko tudi možganski centri, ki skrbijo za dihanje in pravilno delovanje srca. Kljub zdravljenju se bolezen lahko konča s smrtjo.

OSLOVSKI KAŠELJ
Za bolezen so značilni hudi napadi kašlja in posledično težave pri dihanju. Bolezen lahko traja več tednov. Krčevit kašelj lahko povzroči bruhanje. Ob hujšem poteku bolezni otroci težko jedo, pijejo in dihajo. Možni zapleti so pljučnica, vročinski krči, možganske krvavitve in smrt.

OKUŽBA S HEMOFILUSOM INFLUENCE TIPA b (Hib)
Okužba z bakterijo *Haemophilus influenzae tipa b* (Hib) lahko povzroča več hudih oblik bolezni, najpogosteje pa pljučnico in vnetje možganskih ovojnic (meningitis). Ob okužbi lahko pride do resnih zapletov, kot so duševna zaostalost, cerebralna paraliza, gluhost, epilepsija ali delna slepota.

OTROŠKA PARALIZA
Večina okužb z virusi otroške paralize je brez simptomov. Pri ljudeh z znaki okužbe, se otroška paraliza začne kot gripi podobno stanje, kasneje pa nastopi paraliza okončin (bolnik ne more premikati rok ali nog) in hude bolečine v mišicah. Smrt nastopi zaradi ohromelosti dihalnih mišic.

HEPATITIS B
Znaki bolezni vključujejo utrujenost, drisko, bruhanje, zlatenico. Okužba lahko poteka tudi brez zdravstvenih težav. Oseba ne ve, da je okužena, je klicenosec, okužbo lahko širi na druge ljudi.
Kasneje v poteku bolezni se pojavi kronično vnetje jeter in rak jeter.

2. Kdo mora biti cepljen proti DTP+Hib+IPV+hepB, kdaj in s katerim cepivom?

Vsi dojenčki, vključno z nedonošenčki, morajo za zaščito pred boleznimi prejeti tri odmerke cepiva proti davici (D), tetanusu (T), oslovskemu kašlju (P), okužbi s hemofilusom influence tipa b (Hib), otroški paralizi (IPV) in hepatitisu B (hepB). Cepljenje se začne pri starosti treh mesecev, drugi odmerek otrok prejme pri petih mesecih, tretjega pa pri 12 mesecih.

Cepljenje se lahko opravi sočasno z drugimi cepljenji. Praviloma se cepljenje opravi s kombiniranim cepivom proti šestim boleznim: davici, tetanusu, oslovskemu kašlju, hemofilusu influence tipa b, otroški paralizi in hepatitisu B (šestvalentno cepivo DTP+Hib+IPV+hepB).

3. Nekateri otroci ne smejo biti cepljeni s cepivom proti DTP+Hib+IPV+hepB oziroma se cepljenje začasno odloži.

Če je otrok zmerno ali resno bolan s povišano telesno temperaturo, se cepljenje do okrevanja začasno odloži. Otroci z blago boleznijo (npr. prehladom) so lahko cepljeni.

Cepljeni ne smejo biti otroci, ki so imeli hudo alergično reakcijo (imenujemo jo anafilaktična reakcija) ali drug resen neželen učinek po predhodnem cepljenju z enakim cepivom. Proti oslovskemu kašlju ne smejo biti cepljeni otroci, ki imajo napredujoče nevrološko obolenje.

Starši morajo povedati zdravniku, če je imel otrok po predhodnem odmerku šestvalentnega cepiva DTP+Hib+IPV+hepB:

- vročino (telesna temperatura nad 40 ^{0}C) v 48 urah po cepljenju;
- krče/epileptične napade v treh dneh po cepljenju;
- neutolažljiv jok tri ure ali več v 48 urah po cepljenju
- kolaps ali šoku podobno stanje v 48 urah po cepljenju.

Zdravnik bo presodil o nadaljevanju cepljenja otroka.

4. Kakšna so tveganja po cepljenju proti DTP+Hib+IPV+hepB?

Kot vsa zdravila ima lahko tudi šestvalentno cepivo DTP+Hib+IPV+hepB neželene učinke. Tveganje zapletov zaradi bolezni je bistveno večje kot možnost pojava hudih neželenih učinkov po cepljenju.

Težave, ki se najpogosteje pojavljajo po cepljenju s šestvalentnim cepivom so: povišana telesna temperatura (38°C); neobičajen jok; bolečina, rdečina, oteklina na mestu cepljenja; razdražljivost, neješčnost; nespečnost; zaspanost; driska; bruhanje. Redkeje se pojavi visoka telesna temperatura (≥ 40,50C) ali neutolažljiv jok, ki traja tri ure ali več. Hude alergične reakcije so izjemno redke.

5. Kaj storiti v primeru hude alergične reakcije?

Huda alergična reakcija se običajno pojavi v nekaj minutah do ene ure po cepljenju. Znaki lahko vključujejo težko dihanje, piskanje ali hropenje, oslabelost, hitro bitje srca, omedlevico, koprivnico ali bledico.

Zaradi hitre prepoznave naštetih zdravstvenih stanj in ukrepanja, svetujemo 30 minutno čakanje po opravljenem cepljenju v zdravstveni ustanovi. Zdravstvene težave zaradi alergije zahtevajo zdravniško obravnavo.

6. Odškodninska odgovornost za škodo, ki nastane osebi zaradi obveznega cepljenja?

Izjemno redko nastopi resen neželen učinek po cepljenju. Oseba, ki ji je z obveznim cepljenjem nastala škoda na zdravju, ki se kaže v resnem in trajnem zmanjšanju življenjskih funkcij, ima pravico do odškodnine, ki se v skladu z Zakonom o nalezljivih boleznih plača iz sredstev državnega proračuna. Več informacij dobite na Ministrstvu za zdravje.

7. Kje je na voljo več informacij?

Vprašajte izbranega pediatra, ki vam bo omogočil vpogled v navodilo za uporabo cepiva (PIL) in predlagal še druge vire informacij. Obiščite tudi spletno stran Nacionalnega inštituta za javno zdravje: www.nijz.si/cepljenje.